

Ivan Hartmann

Ty písňě si samy řekly, co chtějí

(MF Dnes – 2002)

Sušilova sbírka moravských národních písní z 19. století zůstává biblí tuzemských zájemců o lidovou hudbu. Od zpopularizování Sušila písničkářem Jaroslavem Hutkou před třiceti roky se k tomuto zdroji ještě víc obracejí i folkoví či rockoví hudebníci. Převážně ze sbírky Františka Sušila čerpá na svém debutovém albu také pražský soubor Marcipán.

Jeho vedoucí, houslista a zpěvák Jiří Hodina, má s interpretací lidové hudby zkušenosti sahající do osmdesátých let: byl totiž jedním ze zakladatelů 1. Českomoravské nezávislé hudební společnosti, tedy dnes tolik populárního Čechomoru. Tehdy však hrála „Českomoravská“ lidovou muziku na akustické nástroje, teprve později se proměnili v rockový band. Jiří Hodina natočil s „Českomoravskou“ její akustický debut Dověcnosti, pak soubor opustil. Začal zpívat se Scholou Gregorianou Pragensis vedenou Davidem Ebenem a rovněž jako on vystudoval dirigování gregoriánského chorálu na pařížské konzervatoři.

„Ale lidové písničky ve mně pořád zněly, docela se mi stýskalo,“ říká Hodina, který vystudoval také zpěv na Pražské konzervatoři. Z té nostalgie vznikl v roce 1997 Marcipán, jehož repertoár zachycený na debutovém albu nesoucím podtitul Kolik cukru, tolik mandlí obsahuje rovněž slovácké písně zapsané Jaroslavem Poláčkem.

Hodina angažoval do Marcipánu profesionály: kontrabasistu z kapely Šum svistu a člena rozhlasového orchestru Tadeáše Messanyho, klavíristku Martinu Příbylovou, která se paralelně věnuje baroknímu cembalovému repertoáru, a kytaristu Ondřeje Škocha z Manon 15. Na albu ještě hostují klarinetista a saxofonista Štěpán Škoch z rockové kapely Chinaski, jazzová zpěvačka Leona Prokopcová a na perkuse producent alba Vítězslav Janda. Ačkoliv Marcipán hraje lidové písně, jejich instrumentace nese výrazný tvůrčí vklad hudebníků. Právě strohé Sušilovy zápisy písní dávají prostor interpretační imaginaci směřující k world music. „Zápisy jsou tak jednoduché, že díky nim toho písnička o sobě nejvíc vydá. Naopak třeba ve sbírce Bartošově nebo v zápisech Janáčka jsou různé vpisky. „Janáček uplatňuje svůj rukopis, a to už se písnička špatně dešifruje do původní archetypální podoby,“ vysvětluje Hodina, čím ho Sušil zaujal: „Písničku ze Sušila se naučíte, přezpíváte si ji, ona ve vás přirozeně zní a pak si sama řekne, co chce.“

Tím, že sbírka není komplikovaná, neobsahuje harmonie, pouze melodické linky a texty, Hodinovi připomíná princip gregoriánského chorálu. Mezi chorálem a moravskou melodikou by se podle něj daly nalézt i další spojitosti – například to, že obojí se dlouho předávalo ústně. „Moravské a slovácké písničky jsou hodně v církevních tóninách. Stejným způsobem, modálně, je determinován také gregoriánský chorál,“ říká Hodina. „Jedna norská kolegyně mi dokonce přímo citovala gregoriánské melodie na norský lidový text. Na Moravě tak jasné spojení nenajdeme – ale připadá mi, že Moravané dávný chorál měli v uších a pak pod jeho vlivem vytvářeli vlastní melodie.“

Jiří Hodina na první desku svého souboru vybíral archaičtější písně milostné, vojenské a fašankové a opatřil je i staročeským receptem na marcipán uchovávaným v etnografickém ústavu.